

Sygn. akt VIII U 1246/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lutego 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił R. W. prawa do zbiegu świadczeń z tytułu ustalonych uprawnień do renty rodzinnej i renty uczniowskiej.

/decyzja - k. 26 akt ZUS/

W dniu 8 kwietnia 2019r. wnioskodawczyni reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika złożyła odwołanie od powyższej decyzji i wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do renty zbiegu świadczeń z tytułu ustalonych uprawnień do renty rodzinnej i renty uczniowskiej. Skarżąca podniosła, iż organ rentowy w sposób nieuprawniony wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę renty uczniowskiej od 10 grudnia 2017r. w związku z przyznaniem jej prawa do renty rodzinnej podczas gdy stosownie do art. 9 ust.1 ustawy o rencie socjalnej powinna uzyskać prawo do zbiegu świadczeń. Skarżąca wskazała, że interpretacja prawa przyjęta w zaskarżonej decyzji narusza art.2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art.67 ust. 1 Konstytucji RP, stając w sprzeczności z zasadą równości wobec prawa i równego traktowania obywateli przez władze publiczne jak również z zasadą sprawiedliwości społecznej i praworządności, oraz prawa do należytego zabezpieczenia społecznego, co do dotyka w tej sytuacji osoby z istotną niepełnosprawnością. Rozstrzygnięcie ZUS zdaniem skarżącej narusza również art.26 i 34 ust.1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w zw. Z art.151`-153 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej poprzez niezapewnienie wskutek rozstrzygnięcia organu rentowego odpowiedniej pomocy socjalnej, zapobiegania wykluczeniu i odpowiedniej integracji osoby z niepełnosprawnością.

/odwołanie - k. 3 – 7 /.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 18/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni R. W. ur. (...) na podstawie decyzji z dnia 26 czerwca 1997r. ma przyznane od dnia 1 czerwca 1997 r. prawo do renty uczniowskiej czyli do renty I grupy dla ucznia-studenta oraz do dodatku pielęgnacyjnego.

Wobec wniosku odwołującej z dnia 8 stycznia 2018r. pozwany ZUS decyzją z dnia 16 kwietnia 2018 roku przyznał jej prawo do renty rodzinnej od 10 grudnia 2017r. czyli od daty śmierci ojca. Jednocześnie organ rentowy wstrzymał wypłatę uprzednio wypłacanej renty uczniowskiej.

Decyzją z dnia 16 kwietnia 2018 roku pozwany organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej z uwagi na uprawnienia do renty uczniowskiej powołując się na treść art.7 ust.1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003r. o rencie socjalnej.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie R. W. od powyższej decyzji ZUS w sprawie o sygn.. akt VIII U 989/18 wskazując w uzasadnieniu wyroku, że przyznanie renty socjalnej wobec uprawnień do renty uczniowskiej nie jest możliwe w świetle powołanych przepisów ustawy o rencie socjalnej co nie wyklucza zdaniem Sądu ubiegania się o świadczenie zbiegowe (uzasadnienie wyroku w sprawie VIII U 989/18 k.8-15).

Aktualnie zaskarżoną decyzją z dnia 22 lutego 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił R. W. prawa do zbiegu świadczeń z tytułu ustalonych uprawnień do renty rodzinnej i renty uczniowskiej.

Stan faktyczny w sprawie jest w zasadzie niesporny, spór sprowadza się do interpretacji przepisów prawa i ich wykładni.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treści art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) który to przepis, obowiązywał do dnia 1 stycznia 1999 r., zawierał normę statuującą prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy dla uczniów szkół ponadpodstawowych, studentów szkół wyższych (do 15 listopada 1991 r. również uczestników studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej), którzy stali się całkowicie niezdolni do pracy w czasie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów. Było to świadczenie z ubezpieczenia społecznego pracowników, udzielane niepozostającym w stosunku zatrudnienia uczniom szkół ponadpodstawowych, a więc w systemie świadczeń z ubezpieczenia społecznego pracowników wyjątkowe. Mogło być wobec tego traktowane nie jako przysługujące w ramach stosunku ubezpieczenia społecznego, lecz tylko jako świadczenie wypłacane z funduszy instytucji ubezpieczeniowej w związku z zaistnieniem okoliczności podobnych do ryzyka objętego ubezpieczeniem (powstaniem niezdolności do pracy). Renta, przewidziana w art. 63 ust. 1, mieszczącym się w dziale III, rozdziale 3 powyższej ustawy, dotyczącym świadczeń dla niektórych osób niebędących pracownikami oraz niebędących także - z innego tytułu - podmiotami stosunku ubezpieczenia społecznego (por. art. 4 i 4¹ ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych - t.j. Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), sytuowała się jako świadczenie jednostronne, niezależne od składki na ubezpieczenie, spełniające funkcję socjalną wobec podmiotów pozostających poza ubezpieczeniem. Była zatem traktowana jako świadczenie szczególnego rodzaju, co przesądzało o konieczności ścisłej interpretacji warunków jej przysługiwania. Celem tej regulacji była ochrona ludzi młodych, którzy przed podjęciem pracy, już w trakcie uczęszczania do szkoły i przysposabiania się dopiero do przyszłego zawodu, stali się całkowicie niezdolni do wykonywania w przyszłości zatrudnienia w normalnych warunkach, z utratą perspektyw samodzielnego utrzymania się w przyszłości. W swych orzeczeniach Sąd Najwyższy jednolicie wskazywał, że tzw. „renta uczniowska” przysługuje tylko wówczas, gdy ubezpieczeni stali się (w ówczesnym brzmieniu przepisu) inwalidami I lub II grupy w czasie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów.

Aktualnie na podstawie art. 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS) z dniem 1 stycznia 1999 r. utraciła moc obowiązującą ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, a wraz nią art. 63 tego aktu, jednak w myśl art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, osoby, którym w dniu wejścia w życie tej ustawy przysługiwały emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne na podstawie przepisów, o których mowa w art. 195, zachowują prawo do tych świadczeń w wysokości ustalonej przed dniem wejścia w życie ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2-5 i z uwzględnieniem ust. 6-9. Przepis ten potwierdził regułę zachowania prawa do świadczeń przyznanych na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów prawa, co jest zgodne z zasadą ochrony praw słusznie nabytych. Z tej - zawartej w przepisach przejściowych - regulacji wynika wprost, że ubezpieczony, który nabył prawo do uczniowskiej renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, zachował to prawo, skoro przepis art. 180 ustawy o emeryturach i rentach odnosi się do każdego rodzaju rent z tytułu niezdolności do pracy przyznanych na podstawie przepisów, o których mowa w art. 195, w tym prawa do rent pobieranych na podstawie przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Oznacza to, że obecnie obowiązujące przepisy nie derogowały uprawnień do uczniowskich rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy nabytych na podstawie poprzednio obowiązującego art. 63 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Stosownie do treści art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r., Nr 135, poz. 1268 z późn. zm.), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

1. przed ukończeniem 18. roku życia;
2. w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia;
3. w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Analiza pozytywnych przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia (art. 2 i art. 4 ustawy), wśród których brak jest przecież wymogu posiadania jakiegokolwiek stażu ubezpieczeniowego, wskazuje jednoznacznie, iż jest ono przyznawane osobom, które ze względu na stan zdrowia powodujący całkowitą niezdolność do pracy powstałą wskutek naruszenia sprawności organizmu powstałego przed wejściem na rynek pracy, nie miały możliwości "wypracowania" stażu ubezpieczeniowego, który dawałby im podstawę do skutecznego ubiegania się przynajmniej o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Renta socjalna stanowi więc świadczenie o charakterze zabezpieczającym, kompensującym brak możliwości uzyskania uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, a jej celem jest zapewnienie osobie spełniającej ustawowe warunki do przyznania tego świadczenia środków finansowych niezbędnych do życia.

Zgodnie z treścią art. 9 ust 1. powołanej ustawy o rencie socjalnej w przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Zdaniem Sądu świadczenia jakim jest renta uczniowska jak i renta socjalna są świadczeniami, które mają zbliżone funkcje o charakterze socjalnym przy tożsamych przesłankach do nabycia takiego prawa. Brak jest więc podstaw do przyjęcia, że wnioskodawczyni pobierająca świadczenie o tożsamym charakterze i funkcji (socjalnej) nie może skorzystać z prawa do zbiegu świadczeń. Odmienna interpretacja przepisów naruszałaby zasadę równości wobec prawa wyrażoną w treści art. 32 Konstytucji RP.

W ocenie Sądu brak jest podstaw aby traktować rentę uczniowską jako rentę z tytułu niezdolności do pracy w sytuacji gdy przesłanki do nabycia prawa do renty uczniowskiej nigdy nie były ani nie są tożsame z przesłankami do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Natomiast można ją utożsamiać z rentą socjalną przyznawaną w innym systemie prawnym niż renta uczniowska ale przy zachowaniu intencji ustawodawcy, że obydwie te instytucje mają charakter socjalny nie związany z ubezpieczeniem społecznych czy opłacaniem składek a fakt, że wypłaca je instytucja ubezpieczeniowa jaką jest ZUS nie pozbawia je charakteru socjalnego. Z tego względu zdaniem Sądu powinno się stosować taką interpretację przepisów prawa aby zachować zasadę równości wobec prawa osób posiadających prawo do w zasadzie identycznego świadczenia, które zmieniło jedynie nazwę z uwagi na zmianę przepisów prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Mając zatem na względzie wymienione wyżej okoliczności Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w pkt.1 wyroku i uznał, że odwołująca posiada prawo do wypłaty w zbiegu renty uczniowskiej z rentą rodzinną od dnia 1 lutego 2019 roku a więc od pierwszego dnia miesiąca kiedy złożyła wniosek o wypłatę świadczeń w zbiegu.

Za wcześniejszy okres Sąd orzekł jak w pkt.2 wyroku stosownie do treści art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. uznając, że organ rentowy wcześniej nie rozpatrywał prawa do zbiegu świadczeń wobec braku wniosku w tym przedmiocie a więc brak było podstaw do ustalenia prawa za okres wcześniejszy.

ZARZĄDZENIE

- odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu

wypożyczając akta rentowe.